

NOVA MEDICINSKA ETIKA I EUTANAZIJA

Šegota, Ivan

Source / Izvornik: **Društvena istraživanja : časopis za opća društvena pitanja, 1996, 5, 699 - 707**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:184:861145>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Medicine - FMRI Repository](#)

NOVA MEDICINSKA ETIKA I EUTANAZIJA

Ivan Šegota
Medicinski fakultet, Rijeka

UDK 614.253
174.61
Pregledni rad

Primljeno: 9. 4. 1996.

U članku se analizira odnos tzv. stare i nove medicinske etike kroz konkretno etičko pitanje u medicini – eutanaziju. Najnoviji podaci o oslobađajućoj presudi dr. Kevorkianu 1996. koji je u SAD-u suđen zbog pomaganja svojim pacijentima u suicidu, i prva aktivna eutanazija izvršena 1995. u Australiji daju autoru osnovu da zaključi kako nova medicinska etika sebi nezaustavljivo probija put u modernoj medicini, iako pritom ne zapostavlja snažne otpore hipokratske ili "stare" etike novim pogledima na neka stara etička pitanja u medicini, među koje spada i eutanazija.

U staroj medicinskoj etici od njenih začetaka u Hipokratovo vrijeme pa do danas odnos prema eutanaziji nije se bitno mijenjao. Rečenica iz Hipokratove zakletve: "Nikome neću, makar me za to i molio, dati smrtonosni otrov, niti ću mu za nj dati savjet"¹ stoljećima je služila kao odrešita zabrana eutanazije i svake liječničke pomoći pri umiranju. U novo se, međutim, doba stavovi o tome radikalno mijenjaju. Moglo bi se čak reći da je jedna od karakteristika tzv. nove medicinske etike odnosno bioetike upravo benevolentan odnos prema eutanaziji.² Prva legalna aktivna eutanazija (*active killing*) u povijesti medicinske etike – izvršena 1995. u Australiji – a i najnovija oslobađajuća sudska presuda američkom liječniku dr. Jacku Kevorkianu zbog izvršenih pasivnih eutanazija, to zasigurno potvrđuju.³

Eutanazija je (termin potječe od grč. riječi *eu*=dobro i *thanatos*=smrt) čin bezbolnog samilosnog usmrćivanja. Može biti izvršena na dva osnovna nači-

1
Medicinska enciklopedija, JLZ 1967, t. 2

2
Pojam "nova medicinska etika" (*new medical ethics*) prvi je uveo dr. Albert R. Jonsen, profesor medicinske etike i predstojnik Katedre za filozofiju na Medicinskom fakultetu George Washington sveučilišta u Seatleu, u saveznoj državi Washington, povezujući ga s bioetikom kao sinonimom (*bioethics as new medical ethics*). Vidi: The Birth of Bioethics, *Hastings Center Report*, Special supplement, November-December 1993.

na: kao tzv. aktivna ili, pak, kao pasivna eutanazija. Obje su u hipokratskoj liječničkoj etici bile zabranjene, no obje su se u praksi u određenoj mjeri ipak (potajno) primjenjivale, od Hipokratovih vremena do danas. Danas su međutim u široj javnosti sve glasnjiji zahtjevi za pravo na eutanaziju, a i među etičarima, pravnicima i drugima, sve je više autora, posebice od 1988., koji se zalažu da se eutanazija pravno i etički legalizira.⁴ I to ne samo pasivna već i aktivna.

Pasivna je eutanazija zapravo dozvoljavanje pacijentu da umre tako da se medicinsko osoblje suzdrži od mjera za održavanje pacijenta na životu, ili da u daljnjem tretmanu takve mjere prekine. Takva je eutanazija danas prihvaćena u većini zapadnih zemalja (Fry, 1994). Aktivna, pak, eutanazija predstavlja neposredno okončavanje života s pomoću smrtonosne injekcije ili smrtonosne doze lijeka. Takva je eutanazija manje prihvaćena od prethodne, ali nema dvojbe da se i ona u nekim zemljama, na primjer u Nizozemskoj, prakticira.⁵

Pobornici aktivne eutanazije uglavnom iznose dva osnovna razloga za njenu legalizaciju. Prvi je unošenje izvjesnog reda u postojeću praksu o kojoj se inače javno ne govori, pa je zbog toga izvan društvene kontrole. Legalizacija bi potaknula brojne medicinske sestre i liječnike koji u nekim zemljama provode eutanaziju da o tom značajnom etičkom problemu otvoreno raspravljaju, kako bi se problemi koje nameće praksa djelotvornije rješavali. Drugi je osnovni razlog eliminacija različitih vrsta zloupotreba. Tvrdi se, naime, da bi eutanazija kao *res publica* (javna stvar) konačno postala dostupna svima koji bi za nju po svojoj volji bili zainteresirani, pa bi tako bile osujećene razne zloupotrebe od pojedinaca koji se profesionalno služe eutanazijom, ali bez ikakve društvene odgovornosti i poštivanja etičkih normi. Radi se prije svega o etičkom načelu da je eutanazija stvar svjesno i racionalno a ne emotivno donesene odluke. Poštivanje toga načela prvi je etički uvjet za liječnike i sve ostale koji kao (su)izvršitelji sudjeluju u eutanaziji.

3

O australskom slučaju kao prijelomnom u cjelokupnoj povijesti medicinske etike od Hipokratovih vremena do danas bilo je govora na 21. bioetičkom tečaju što je u ljeto 1995. održan na Georgetown sveučilištu u Washingtonu D. C. Vijest je sudionicima tečaja, uglavnom sveučilišnim profesorima medicinske etike i drugim bioetičarima iz SAD-a, među kojima je bilo i nekoliko iz ostalog dijela svijeta, uključujući i autora ovog članka, priopćio odmah na početku tečaja dr. Robert Veatch, direktor Kennedy instituta za etiku u Washingtonu i jedan od najistaknutijih svjetskih bioetičara koji se inače posebice bavi etičkim pitanjima smrti i umiranja (v. Šegota, Hipokrat na umoru, *Novi list*, Rijeka, 17. ožujka 1996.).

4

Sara T. Fry, autorica vodiča za etičko odlučivanje namijenjenog medicinskim sestrama, koji je 1994. u Ženevi tiskalo Međunarodno sestrinsko udruženje (ICN), navodi imena brojnih autora koji su od 1988. do 1993. zagovarali eutanaziju ili raspravljali o njoj (vidi str. 150 cit. djela u bibliografiji).

5

O tome je u posljednjih nekoliko godina izašlo u bioetičkim i medicinskim časopisima više članaka, a jedan od vrlo značajnih je 1989. objavljen u JAMA pod naslovom "Active Eutanasia in the Netherlands", autora M. A. M. de Wachtera.

Radi protežiranja ideje o legalizaciji eutanazije, nastalo je u SAD-u više udruga koje zagovaraju "pravo na dostojanstvenu smrt", "pravo da se umre", "pravo izbora" i sl. kao osnovna ljudska prava. Te udruge pomažu svom članstvu da im eutanazija u određenom času bude dostupna. 1994., prilikom posjeta najstarijoj i jednoj od najvećih takvih udruga u svijetu, saznao sam da je broj ljudi zainteresiranih za pomoć pri umiranju, kad je riječ o Sjedinjenim Državama, u stalnom porastu. Radi se o američkom "nacionalnom vijeću za pravo na smrt" (*the national council for the right to die*) koje se pod imenom *Choice in Dying Inc.* nalazi u strogom centru New Yorka, na 10. katu nebodera u Varick Streetu na Manhatannu. To je vodeća i neprofitna američka organizacija koja "radi na ostvarivanju prava pacijenata da oni donose odluke o koncu svog života".⁶ Ima oko pedeset zaposlenih, a nastala je integracijom prijašnjeg "Poduzeća za umiranje" (*Concern for Dying*) i jedne društvene organizacije odnosno "Društva za prava na smrt" (*Society for the Right to Die*). Jedan od direktora, dr. Patrick Hill, inače Englez koji je studirao i doktorirao filozofiju na Oxfordu a u SAD-u je na "privremenom radu", objasnio mi je da se radi o neprofitnoj ustanovi koja prihode stječe članarinom (15 dolara za pojedinca i 25 dolara za bračne parove godišnje) i dobrovoljnim priložima, a svrha joj je da zainteresiranima osigura izvršenje njihove volje u pogledu života i smrti kada dospiju u terminalnu fazu. Ustanova svojim članovima osigurava raznovrsni informativni materijal (brošure, letke, video-kazete, knjige, časopise itd.) koje u većini slučajeva sama producira, a svakako su najvažniji formulari o "životnoj volji" (*living will*) s "direktivama" (*directives*) liječnicima, sestrama, terapeutima i drugima da se definirana volja u određenom trenutku poštuje i izvrši.

Dr. Patrick Hill mi je pokazao kartu USA rekavši da članstvo njegove udruge potječe iz gotovo svake savezne američke države, uključujući Havaje i Aljasku. Svi učlanjeni stječu među ostalim pravo na brojne i raznovrsne informacije o zakonskim i drugim uvjetima umiranja, kako u federaciji SAD-a tako i u svakoj pojedinoj državi za koju je član zainteresiran, jer neke države to pitanje reguliraju i svojim zakonima.

"Nedavno smo", dodao je dr. Hill, "otvorili još jednu našu filijalu, koja se po broju članova približava ovoj newyorškoj, inače najvećoj. Nalazi se u Texasu, u Houstonu..."

Tolika zainteresiranost Amerikanaca za udruge slične spomenutoj tumači se njihovom težnjom da oni sami kada se nađu u ulozi pacijenata donose najvažnije odluke o svom životu i smrti prema svojoj volji i osobnim vrijednostima, a ne da takve odluke budu prepuštene doktorima, raznim stručnjacima i dušebrižnicima ili, pak, bolničkoj administraciji. Teza se uglavnom izvodi iz teorije i ideologije o ljudskim pravima i njihovim potrebama. U tom je kontekstu smješten i odnos prema eutanaziji, pa navedeno američko "vijeće za pravo na smrt" iz New Yorka, prema riječima dr. Hilla, "podupire rasprave o asistiranom

samoubojstvu i aktivnoj eutanaziji" ("... assisted suicide and active euthanasia").

Takvih je rasprava posljednih godina, kao što je već rečeno, sve više, ne samo u Americi već i u Europi i drugim dijelovima svijeta. Također je sve više potresnih novinskih i TV-reportaža, romana i filmova o toj temi u kojima se kroz istinite životne priče uvjerljivo zagovara eutanazija. Ni u nas nisu rijetki takvi filmovi. Američki film "Posljednja želja" prikazan u proljeće 1996. na HTV-u, u kojem se opisuje istinit događaj newyorške novinarka koja je svojedobno pomogla svojoj majci oboljeloj od raka da sama sebi uz pomoć tableta okonča život, samo je jedan od primjera.

U brojnim razgovorima o toj temi s američkim bioetičarima prije spomenutog australskog događaja, moji su sugovornici iznosili mišljenje da će kad-tad eutanazija biti legalizirana i postati etički prihvatljiva za mnoge liječnike. Neki su prognozirali da će odgovarajući zakon biti donesen najprije u Floridi, inače saveznoj državi u kojoj zbog najpovoljnijih klimatskih uvjeta živi najviše penzionera, pa je i broj umiranja iznadprosječan, a u okviru toga i problem eutanazije najizraženiji. Drugi su, pak, davali prednost Nizozemskoj, no nitko nije spominjao Australiju. Zato je razumljivo što su mnogi slušatelji Veatchovog predavanja u amfiteatralnoj dvorani *Intercultural Centera* u Georgetown sveučilištu u Washingtonu na spomenutom bioetičkom tečaju bili iznenađeni kad je rečeno da je u Australiji legalizirana aktivna eutanazija.

Vjerojatno taj događaj predstavlja najdramatičniji trenutak u cjelokupnoj povijesti medicinske etike koja traje već dvije i pol tisuće godina. To je ujedno i jedan od uvjerljivih dokaza da je nastupila njena nova era u kojoj se i na stara etička pitanja u medicini, kao što je eutanazija, traže novi odgovori, a kamoli ne na nova za koja su stare etičke formule iz tzv. hipokratske etike postale "pretijesna cipela". Zar su Hipokrat i njegovi takoreći dojučerašnji sljedbenici mogli naslutiti suvremeni razvoj medicine i njene glavne pravce? Tko je do pojave znanstveno-tehnološke revolucije mogao pomišljati na ono što je današnjoj generaciji medicinara svakodnevnica, kao što su na primjer transplantacija organa, umjetna oplodnja, genetski inženjering, zamjensko materinstvo i sve ono što sa sobom donosi tzv. visoka tehnologija i fascinantne mogućnosti njene primjene u medicini? U ropotarnicu starina nisu dospjeli samo kolovrat, srp i čekić, parni stroj i sl. već i diesel-lokomotiva, dvokrilni avion, pa čak i prva generacija računala. A s njima u povijest odlaze i neka načela i norme stare medicinske etike, koje u vrijeme satelitske navigacije, robotičke kirurgije, individualizacije i legitimnosti raznovrsnih stilova života itd. gube realno tlo pod nogama.

POKRET ZA EUTANAZIJU

Diferencirani pristup eutanaziji kao pasivnoj i aktivnoj po formi izvršenja novija je pojava, jer se u začecima pokreta za eutanaziju pa sve do prije dvadesetak godina takva razlika nije pravila. Pokret je naime začel u Engleskoj pri-

je šezdeset godina kada je grupa tamošnjih liječnika pokrenula inicijativu da se legalizira aktivna eutanazija pod nazivom "dobrovoljna eutanazija" (*voluntary euthanasia*). Njihova je inicijativa ušla 1936. u parlamentarnu proceduru (*the voluntary euthanasia bill*), ali je već na prvom koraku odbačena u Gornjem domu (*House of Lords*) i od tada se nije obnovila.⁷ No ideja se preselila preko Atlantika, u SAD, gdje je dvije godine kasnije napisan sličan zakonski prijedlog u Nebraski, a poslije Drugog svjetskog rata i u državama New York (1947.), Idaho (1969.), Oregon i Montana (1973.) i još nekima. To razdoblje u povijesti svjetskog pokreta za eutanaziju Robert Veatch naziva periodom "administriranja eutanazijom" (*the administration of euthanasia*) u kojem se još ne razlikuje "aktivno ubojstvo" (*active killing*) od "puštanja pacijenta da umre" (*letting die*).⁸ S iznimkom Australije, danas ni u jednoj zemlji aktivna eutanazija nije legalna, iako u sudskoj praksi mnogih država za tu vrstu eutanazije ima sve više razumijevanja. Tako je na primjer u SAD-u u prvih 13 sudskih procesa u vezi s aktivnom eutanazijom izrečeno čak 9 oslobađajućih presuda, dok je u svega četiri slučaja sudski proces završio kaznama za okrivljene.⁹

U pogledu pasivne eutanazije, u koju spada i tzv. "asistirano samoubojstvo" (*assisted suicide*), tolerancija je još izraženija. Prema jednom istraživanju objavljenom 1996. u *The New England Journal of Medicine*, više od polovice anketiranih liječnika (56%) podržava svoje profesionalno sudjelovanje u suicidima (*physician-assisted suicide*), a među pučanstvom taj je postotak još veći (66%). Protiv, pak, eutanazije – bez obzira na to o kojoj se radi – izjasnilo se 17% liječnika. No zanimljivo je da je među ispitanicima u grupi liječnika veći broj onih koji su za legalizaciju eutanazije (37%) nego u grupi ne-liječnika (26%).¹⁰

I najnovija presuda američkom liječniku Jacku Kevorkianu, koji je dobio nadimak Dr. Smrt (*Dr. Death*), govori u prilog tvrdnji da se nova medicinska etika oslobađa karakterističnih ostataka svoje prethodnice – stare medicinske etike, češće spominjane pod imenom "tradicionalna" ili "hipokratska" etika. Njega je 1996. porota u Michiganu oslobodila krivnje za smrt dvojice pacijenta kojima je 1993. pomogao da svojevrijedno umru kako ne bi više bezizlazno patili. Nakon pročitane presude taj umirovljeni patolog o kojemu se vrlo često piše po američkim i stranim novinama, ali u novije vrijeme i po časopisima (prvi ovogodiš-

7

Robert M. Veatch, *Death and Dying: The Legislative Options, An Analysis of Three Types of Bills*, *Hastings Center Report*, Vol. 7, No. 5, October 1977.

8

Isto.

9

Isto.

10

The New England Journal of Medicine (1996) 334, 303-9 (cit. po *Bulletin of Medical Ethics*, No. 114, Decemb. 1995./January 1996, p. 5).

nji broj londonskog časopisa za medicinsku etiku, *Bulletin of Medical Ethics*, također mu je posvetio izvjesnu pozornost), izjavio je: "To nije moja pobjeda, nego onih koji pate".¹¹

Navedeni sudski proces odnosio se na slučaj jednog 78-godišnjeg svećenika koji je bio teški plućni bolesnik i nije bio u stanju sam sebi pomoći da umre, i na slučaj 27-godišnjeg studenta, također vrlo teškog i neizlječivog bolesnika koji je bio najmlađi među svim Kevorkianovim pacijentima-samoubojicama. Takvih je on imao od 1990., kada se počeo baviti eutanazijom, do 1996. ukupno 27, a većini je pomogao samotrovanjem ugljičnim monoksidom, za što je dr. Kevorkian imao posebno uređen VW-kombi, u tisku nazivanom "mašinom za samoubojstva" (*suicide machine*).¹² Država Michigan u kojoj je dr. Kevorkian¹³ živio i radio spadala je u tridesetak saveznih država SAD-a u kojima je svaki oblik eutanazije predstavljao krivično djelo. No neke od njih već su legalizirale pasivnu eutanaziju, kao što je najnoviji slučaj s državom Washington koja je početkom 1996. svoj zakon o zabrani liječničkog pomaganja pri izvođenju samoubojstva proglasila neustavnim.¹⁴

Sudjelovanje medicinskih djelatnika u činu eutanazije i njihovo udovoljavnje zahtjevima za pomoć pri samoubojstvu obično su povezani sa samilošću i željom da se umanje bolovi i skrate patnje bolesnika. Međutim protivnici eutanazije, posebice u nekim europskim zemljama, takve razloge ne uvažavaju. Bečki slučaj medicinskih sestara iz 1990. godine to uvjerljivo ilustrira. Radilo se o 32-godišnjoj sestri Waltrud Wagner koja je sa svoje tri kolegice bila osumnjičena da je usmrtila deset pacijenata davanjem smrtnih doza rohipnola i valijuma. U javnosti je bilo poznato da su to one učinile iz milosrdnih razloga jer su htjele udovoljiti zaklinjanju pacijenta da im se skrate muke, no obrana je inzistirala na tezi da su medicinske sestre davanjem spomenutih preparata htjele "samo ublažiti bolove" svojih pacijenata.¹⁵ I spomenuta oslobađajuća presuda za dr. Kevorkiana u Michiganu, gdje inače još uvijek nije izmijenjen zakon o zabrani liječničke asistenciji pri suicidu pacijenata, na sličan je način formulirana (to jest da "njegova namjera nije bila izazivanje smrti, nego ublažavanje patnji...").¹⁶

11

Novi list, Rijeka: Eutanazija u Americi – da ili ne, 14. 03. 1996.

12

Vidi: Šegota, Ivan, *Etika sestринства*, Medicinski fakultet Rijeka, 1996. str. 54.

13

Za tog je liječnika američki dnevnik *US Today* napisao 24. siječnja 1996. da mu je sud u Petoskeyu (Michigan) dopustio da i svom vlastitom sinu koji je teško obolio od Alzheimerove bolesti pomogne pri samoubojstvu.

14

Vijest o tome prenijela je 13. ožujka 1996. Hina iz Washingtona, a objavljena je u *Novom listu* 14. ožujka pod naslovom: Eutanazija u Americi – da ili ne?

SNAŽNI OTPORI

Primjeri koje smo naveli, kao i brojni drugi slični slučajevi koje možemo naći u stručnoj i drugoj literaturi, upućuju na zaključak da je događaj u Australiji zapravo okrunio procese započete prije 60 godina u Velikoj Britaniji i da je samo pitanje dana kada će medicinska etika konačno krenuti s novom stranicom o eutanaziji. Ipak, tako se nešto s velikom pouzdanošću ne bi moglo reći. Zašto?

Osnovni je razlog što su protivnici eutanazije ne samo mnogobrojni već su mnogi među njima isključivi i netolerantni za svaku raspravu i dijalog o tom problemu. To najbolje pokazuje slučaj vodećeg australijskog bioetičara, dr. Petera Singera, koji je prije nekoliko godina bio pozvan u Europu da među ostalim drži predavanja i o eutanaziji, ali je upravo zbog svog utilitarističkog zagovaranja eutanazije bio u Njemačkoj dočekan žestokim demonstracijama zbog kojih su mu sva predavanja morala biti otkazana, a on se neobavljena posla vratio na svoj kontinent.¹⁷ Mnogi su bioetičari širom svijeta bili zgranuti, a u Singerovu obranu pojavilo se više članaka u novinama i časopisima, među kojima je najzapaženiji bio u *Hastings Center Reportu* s konca 1991. godine pod naslovom: "Singerova šutnja – antibioetika u Njemačkoj", autori kojega su dvojice njemačkih sveučilišnih profesora: Bettina Schone-Seifert s Gottingenskog sveučilišta i Peter Rippe sa Saarbrücken sveučilišta.¹⁸ Braneći Singera pojedini su autori branili pravo bioetike da kao mlada znanost uživa temeljna prava svake znanosti, a to je da sama sebi bude sudac, i ujedno su aktualizirali tezu jednog od utemeljivača bioetike, profesora Columbia sveučilišta u New Yorku, Davida Rothmana, o novoj medicini i staroj etici.¹⁹ Bit je u pitanju mogu li ići u paru, i koliko dugo, nova medicina i stara etika?

Ako to pitanje smjestimo u kontekst naše teme o eutanaziji, onda bismo mogli reći da je njihov razlaz neminovan i da nova medicinska etika sebi krči put, mijenjajući sebe i medicinu kao što i medicina mijenja nju. Australijska legalizacija eutanazije samo je jedan od dokaza da se po uzburkanom moru nove medicine ne može u doba satelitske navigacije pouzdano ploviti samo uz po-

15

Informacija iz Beča objavljena u *Novom listu* u svibnju 1990. pod naslovom "Na suđenju u Beču medicinska sestra Waltrud Wagner priznala deset ubojstava".

16

Novi list: Eutanazija u Americi – da ili ne? (Hina), 14. 03. 1996.

17

On to i sam spominje u svom članku napisanom za ovaj časopis pod naslovom "O prirodi bioetike".

18

Silencing the Singer, Antibioethics in Germany, *Hastings Center Report*, November-December 1991., p. 20-27.

19

Riječ je o Rothmanovoj knjizi: *The New Medicine and the Old Ethics*, objavljenoj 1990. u New Yorku (vidi: Šegota, Ivan, *Nova medicinska etika (bioetika)*, Medicinski fakultet Rijeka, 1994.).

moć starog Hipokratova kompasa. Ostati pri staroj hipokratskoj tezi da su liječnici pozvani da čuvaju život a ne da išta čine protiv njega i zagovarati samo "pravo na život" (*right-to-life*) a pritom zaboravljati ili ignorirati "pravo na dostojanstvenu smrt" (*the right to die with dignity*), značilo bi jedriti suprotno od humanističkih ciljeva medicinske etike. Danas se više ne može raspravljati o eutanaziji bez povezanosti i s nekim drugim modernim pravima. Na primjer, s pravom pacijenta da prihvati ili odbije ponuđenu terapiju. S tim je pravom u vezi bioetičko pitanje koje je staroj medicinskoj etici bilo potpuno nepoznato, a to je tko smije i pod kojim okolnostima odlučivati o prihvaćanju ili odbijanju tretmana ako se radi o tzv. nekompetentnom pacijentu odnosno osobi koja nije sposobna donositi takve odluke.

Koliko su suvremena etička pitanja u medicini kompleksna, donekle nam ilustrira američki primjer, koji u jednoj svojoj raspravi o smrti i umiranju analizira Robert Veatch. Radilo se o 80-godišnjem starcu, bez rodbine, koji je doveden u bolnicu zbog upale pluća. Uz to je imao i metastazirani rak i bilo je jasno da će umrijeti od te opake bolesti. No, već je sutradan bio mrtav. Medicinsko ga je osoblje pustilo da umre od upale pluća prije nego što dođe u fazu umiranja od raka, podupirući tako etičku tezu o "dostojanstvenoj smrti" (*death-with-dignity*). Jesu li oni etički ispravno postupili? Bit je etičkog problema, prema mišljenju Roberta Veatcha, u (ne)prepuštanju odluke pacijentu i saznavanja njezgovog mišljenja o svemu tome.²⁰ Dodao bih da za takve analize stara medicinska etika naprosto ne samo da nije spremna već nije ni sposobna.

LITERATURA

Bulletin of Medical Ethics, No. 114, Decemb. 1995./Januar 1996, p.5.

Fry, Sara, *Ethics in Nursing Practice, A Guide to Ethical Decision Making*, ICN, Geneva, 1994.

Hastings Center Report, Special Supplement, November-December 1993. The Birth of Bioethics
Medicinska enciklopedija, J.L.Z. 1967, t. 2.

Rachels, James, From 'Letting Die' to Active Killing (u: John Arras/Nancy Rhoden, *Ethical Issues in Modern Medicine*, Third Edition)

Schöne-Seifert, Bettina – Rippe, Peter, Silencing the Singer, Antibioethics in Germany, *Hastings Center Report*, November-December 1991. p. 20-27.

Singer, Peter, O prirodni bioetike (u rukopisu za *Društvena istraživanja*)

The Advocates, *Choice in Dying*, New York, 1993.

Šegota, Ivan, *Etika sestrištva*, Medicinski fakultet Rijeka, 1996.

Šegota, Ivan, *Nova medicinska etika (bioetika)*, Medicinski fakultet Rijeka, 1994.

Veatch, Robert, *Case Studies in Medical Ethics*, Harvard University Press, 1977.

20

Robert M. Veatch, Death and Dying: The Legislative Options, *Hastings Center Report*, Vol. 7, No. 5, October 1977.

Veatch, Robert, *Death and Dying: The Legislative Options, An Analysis of Three Types of Bills, Hastings Center Report*, Vol. 7, No. 5, October 1977.

Veatch, Robert, *Medical Ethics*, Kennedy Institute of Ethics, 1989.

NEW MEDICAL ETHICS AND EUTHANASIA

Ivan Šegota

Medical Faculty, Rijeka

The relation between the so-called old and new medical ethics has been analysed in this article through the concrete medical ethical topic of euthanasia. The recent data about the releasing sentence for dr. Kevorkian in 1996, who was accused of helping his patients in committing suicide, and the first active euthanasia that was carried out in 1995 in Australia, are proof enough for the conclusion that a new medical ethics is making its way into modern medicine, although it is not neglecting the resistance of Hippocratic or "old" ethics regarding some old ethical topics in medicine, one of which is euthanasia.

NEUE MEDIZINISCHE ETHIK UND EUTHANASIE

Ivan Šegota

Medizinische Fakultät, Rijeka

Im vorliegenden Artikel wird das Verhältnis der sog. alten und neuen medizinischen Ethik anhand einer konkreten ethischen Frage, der Euthanasie, analysiert. Jüngste Fakten, so etwa der Freispruch im Falle des amerikanischen Aztes Dr. Kevorkian, der 1996 wegen der Assistenz zum Selbstmord seiner Patienten angeklagt wurde, sowie die erste aktiv ausgeübte Euthanasie in Australien, geben Anlaß zur Schlußfolgerung, daß die neue medizinische Ethik sich unaufhaltsam ihren Weg in die moderne Medizin bahnt. Dabei jedoch vernachlässigt sie keineswegs den starken Widerstand, mit denen die hippokratische oder "alte" Ethik neuen Ansichten über klassische Fragen der medizinischen Ethik, zu denen auch die Euthanasie gehört, begegnet.